

Finanšu analīze un atbalsta likmes modelēšana

2011.gada 15.decembrī

*ieguldījums Tavā
nākotnē!*

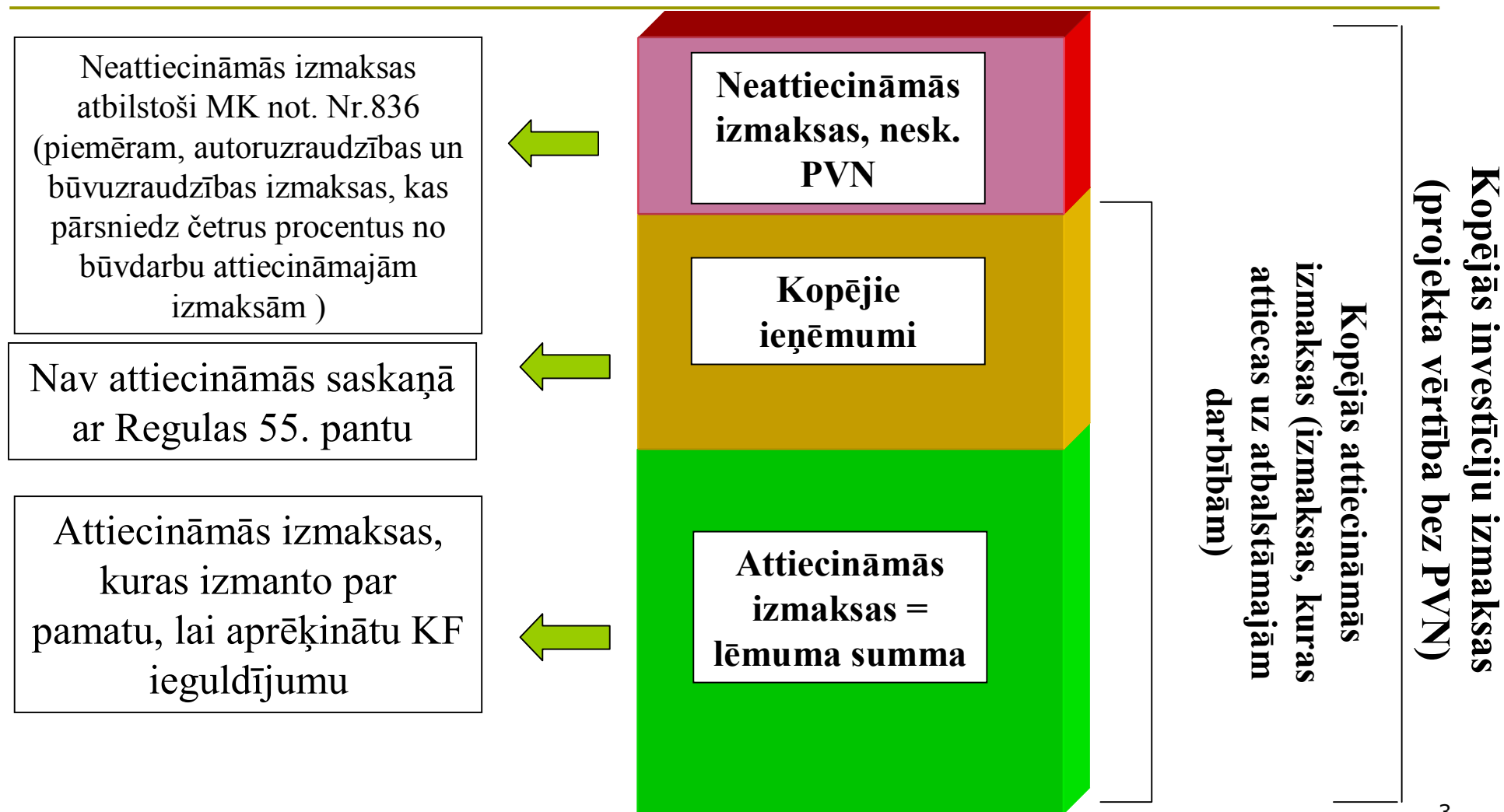
Plānošanas periods 2007.-2013.

Plānošanas periodā no 2007.-2013. gadam ir jānošķir divi izmaksu attiecināmības aspekti:

“juridiskā atbilstība” saskaņā ar MK not. Nr.606 (attiecināmās, neattiecināmās un projektā neiekļaujāmās izmaksas);

“finansiālā atbilstība” saskaņā ar 55. pantu: investīciju izmaksu daļa, ko sedz tīrie ieņēmumi, nav attiecināmās izmaksas.

Projekta izmaksu struktūra

Vispārīgie finanšu analīzes principi

Regulas (EK) Nr.1083/2006 55.pants

Šajā regulā projekts, no kura gūst ieņēmumus, ir jebkura darbība, kas ir saistīta ar ieguldījumiem infrastruktūrā, kuras izmantošanas maksu tieši sedz lietotāji, vai jebkura darbība, kas ietver zemes vai ēku pārdošanu vai iznomāšanu vai jebkādu citu pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību.

Attiecībā uz turpmāk norādītajiem gadījumiem atbilstīgie izdevumi projektos, no kuriem gūst ieņēmumus, nepārsniedz ieguldījumu izmaksu pašreizējo vērtību, atskaitot tādu tīro ieņēmumu pašreizējo vērtību, kas gūti no ieguldījumiem konkrētā atsaucē periodā:

- a) ieguldījumi infrastruktūrā vai
- b) citi projekti, kuriem ir iespējams iepriekš objektīvi paredzēt ieņēmumus.

Kāpēc finanšu analīze ir nepieciešama?

□ MK not. Nr.419

- Finanšu analīzi veic Padomes 2006.gada 11.jūlija Regulas (EK) Nr.[1083/2006](#), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.[1260/1999](#), 55.pantā noteiktajiem projektiem, no kuriem gūst ieņēmumus un kuru kopējās izmaksas ir lielākas par 1 000 000 eiro (pēc grozījumiem, iepriekš 200t.)
- Eiropas Savienības fonda līdzfinansējumu projektam, no kura gūst ieņēmumus, aprēķina pēc finansējuma deficīta metodes saskaņā ar Regulas (EK) Nr.[1083/2006](#) 55.panta 2.punktu.

Pārskata periods

Pārskata periods: laika periods, par kuru sniegta prognoze izdevumu un ieguvumu analīzē. Šis periods atspoguļo laiku, kad aktīvs ir ienesīgs.

Kad vien iespējams, ir jāņem vērā *atlikusī vērtība*

Nozare	Pārskata periods
Ūdenssaimniecība un vide (atbilstoši MK not. Nr.836)	Projekta īstenošanas periods + 30 gadi (no brīža, kad pēdējais būvobjekts ir pieņemts ekspluatācijā)

Finanšu analīze

Metodika: diskontētā naudas plūsma (DCF)

- ▣ Noteiktā pārskata periodā tiek ņemtas vērā tikai naudas plūsmas (t.i. – netiek ņemta vērā amortizācija, rezerves neparedzētiem gadījumiem, u.c.)
- ▣ Naudas plūsmas tiek diskontētas uz pašreizējo brīdi

Nākotnes naudas plūsmu diskontēšana

- Kādēļ?

Šodien 1 lats ir vairāk vērts nekā 1 lats rīt
(kapitāla alternatīvās izmaksas)

- Kā?

Nosakiet (t.i. diskontējiet) nākotnes vērtības pašreizējo vērtību:

$$P = \frac{F}{(1 + r)^n}$$

kur:

P = pašreizējā vērtība

F = nākotnes vērtība

r = diskonta likme

n = gadu skaits

Diskontēšanas ietekme uz projekta naudas plūsmas prognozi

Diskonta koeficients (diskonta likme 5%)

1.gads – 1
2.gads - 0,9523
3.gads - 0,9070
4.gads - 0,8638
5.gads - 0,8227
6.gads - 0,7835
7.gads - 0,7462
8.gads - 0,7106
9.gads - 0,6768
10.gads - 0,6446

**1 lats, kas ir iegūts
10.gada, ir vērts 0,6446
latu 1.gadā (pie diskonta
likmes 5%)**

KF palīdzības likmes aprēķina juridiskais pamatojums un aprēķināšanas kārtība

**(Projekti, no kuriem gūst ieņēmumus
Regulas Nr. 1083/2006
55. pants)**

Kas ir “finansējuma deficīts”?

Finansējuma deficīts ir daļa no investīciju izmaksām, ko nesedz projekta tīrie ieņēmumi. Finansējuma deficīta likme atbilst 100% no bruto pašfinansēšanas robežas.

Finansējuma deficīta likme:
$$R = \frac{DIC - DNR}{DIC}$$

• diskontētie tīrie ieņēmumi = + diskontētie ieņēmumi –
diskontētās ieviešanas izmaksas + diskontētā atlikusī vērtība

• DIC – diskontētās **projekta** investīcijas atbalstāmajās darbībās;
DNR – diskontētie tīrie ieņēmumi

Projekta izmaksu maksimālā summa

- Minimālās attiecināmās izmaksas aktivitātes ietvaros vienam projektam nav noteiktas, maksimālās attiecināmās izmaksas vienam projektam (aprēķinātā "lēmuma summa") ir noteikta katram projektam.
- Izmaksas, kas pārsniedz šo sliekšni, ir neattiecināmās no finanšu viedokļa. Pārsniegums neietekmē finansējuma deficīta likmi.

Atbalsta summas aprēķina teorija

1) Aprēķina $R = \text{Max } EE/DIC$, kur

R ir finansējuma deficīta likme

$\text{Max } EE$ ir maksimālie atbilstīgie izdevumi = diskontētās projekta investīcijas atbalstāmajās darbībās (DIC) - diskontētie tīrie ieņēmumi (DNR)

2) Aprēķina $DA = EC * R$, kur

DA ir lēmuma summa, t.i., “summa, uz kuru attiecas prioritārā virziena līdzfinansējuma likme”

EC ir atbilstīgās izmaksas (juridiski attiecināmās)

3) Aprēķina $ES \text{ piešķirumu} = DA * \text{Max } CR_{pa}$, kur

$\text{Max } CR_{pa}$ (prioritārā virziena līdzfinansējuma likme) projektos sastādīs 85%-95% (sk. precīzi MK not. Nr.836)

ES piešķiruma aprēķināšana (piemērs)

Pieņemsim, ka tiek izvērtēts šāds projekts:

- kopējās investīciju izmaksas ir 600 tūkst. bez PVN latu, visas izmaksas ir juridiski attiecināmās, maksimālais KF finansējums ir 400 000 latu;
- Projekta īstenošanas laiks ir 2 gadi;
- prioritārā virziena maksimālā līdzfinansējuma likme (Max CRpa) ir 85%;
- finansiālā diskonta likme *reālos apstākļos ir 5%*;
- aprēķins tiek veikts 20 gadu periodam (2 gadi īstenošana + 18 gadi pēc tās);
- tarifi tiek plānoti 4% no mājsaimniecību ieņēmumu līmeņa

Jautājums auditorijai:

Kāpēc vērtēt projektu, kura kopējās investīciju izmaksas ir 600 tūkst. latu?

Regula paredz, ka sliekšnis ir 1 000 000 eiro?!

Gads	Investīciju izmaksas	Darbības izmaksas	Ienēmumi	Atlikusī vērtība	Tīrā naudas plūsma
2008	300				-300
2009	300				-300
2010		20	30		10
2011		20	30		10
2012		20	30		10
2013		20	30		10
2014		20	30		10
2015		20	30		10
2016		20	30		10
2017		20	30		10
2018		20	30		10
2019		20	30		10
2020		20	30		10
2021		20	30		10
2022		20	30		10
2023		20	30		10
2024		20	30		10
2025		20	30		10
2026		20	30		10
2027		20	30	10	20
Kopā	600	360	540	10	-410

Gads	Investīciju izmaksas	Darbības izmaksas	Ienēmumi	Atlikusī vērtība	Tīrā naudas plūsma	Diskonta faktors
2008	300,0	0,0	0,0	0,0	-300,0	1
2009	285,7	0,0	0,0	0,0	-285,7	0,9523
2010	0,0	18,1	27,2	0,0	9,1	0,907
2011	0,0	17,3	25,9	0,0	8,6	0,8638
2012	0,0	16,5	24,7	0,0	8,2	0,8227
2013	0,0	15,7	23,5	0,0	7,8	0,7835
2014	0,0	14,9	22,4	0,0	7,5	0,7462
2015	0,0	14,2	21,3	0,0	7,1	0,7106
2016	0,0	13,5	20,3	0,0	6,8	0,6768
2017	0,0	12,9	19,3	0,0	6,4	0,6446
2018	0,0	12,3	18,4	0,0	6,1	0,6139
2019	0,0	11,7	17,5	0,0	5,8	0,5846
2020	0,0	11,1	16,7	0,0	5,6	0,5568
2021	0,0	10,6	15,9	0,0	5,3	0,5303
2022	0,0	10,1	15,2	0,0	5,1	0,505
2023	0,0	9,6	14,4	0,0	4,8	0,481
2024	0,0	9,2	13,7	0,0	4,6	0,4581
2025	0,0	8,7	13,1	0,0	4,4	0,4362
2026	0,0	8,3	12,5	0,0	4,2	0,4155
2027	0,0	7,9	11,9	4,0	7,9	0,3957
Kopā	585,7	222,6	334,0	4,0	-470,4	

Aprēķina $R = \text{Max EE}/\text{DIC}$, kur

R ir *finansējuma deficīta likme*,

Max EE ir *maksimālie atbilstīgie izdevumi* = $\text{DIC} - \text{DNR}$

	Diskontētās vērtības	Nediskontētās vērtības
Kopējās projekta investīciju izmaksas (DIC)	585,7	600
Diskontētie tīrie ieņēmumi (DNR), t.sk. atlikusī vērtība	115,3	190

**DNR = ieņēmumi
+ atlikusī vērtība
– darbības
izmaksas**

Atbilstīgie izdevumi $\text{EE} = \text{DIC} - \text{DNR} = 585,7 - 115,3 = 470,4$

Finansējuma deficīta likme $R = \text{EE}/\text{DIC} = 470,4/585,7 = 80\%$

Aprēķina $DA = EC \cdot R$, kur

DA ir lēmuma summa

EC ir atbilstīgas izmaksas

Finansējuma deficīta likme $R = 80\%$

Juridiski attiecināmās izmaksas $EC = 600$

“Lēmuma summa” $DA = EC \cdot R = 600 \cdot \underline{80}\% = 480 \text{ t.latu}$

Aprēķina KF piešķirumu = DA*Max CRpa

Lēmuma summa DA = 480 000 lati

CRpa = 85%

(Maksimālais) KF piešķirums = DA*Max CRpa =
= 480 000 lati*85% = 408 t. latu

BET!

**Maksimālais KF finansējums ir 400t.latu
T.i. 8t.latu ir papildus neattiecināmās izmaksas**

ļespējas modelēt situācijas

Gads	investīciju izmaksas	Darbības izmaksas	Ienēmumi	Atlikusī vērtība	Tīrā naudas plusma
2008	300				-300
2009	300				-300
2010		20	30		
2011		20	30		
2012		20	30		
2013		20	30		10
2014		20	30		10
2015		20	30		10
2016		20	30		10
2017		20	30		10
2018		20	30		10
2019		20	30		10
2020		20	30		10
2021		20	30		10
2022		20	30		10
2023		20	30		10
2024		20	30		10
2025		20	30		10
2026		20	30		10
2027		20	30	10	20
Kopā	600	360	540	10	-410

Kāds būs tarifs?

Kāds sāks sniegt pakalpojumus?

Specifiskais aspekts: *pro rata* princips

Gadījumā, ja finansējuma saņēmējs īsteno vienlaikus vairākus projektus, jāņem vērā tikai tā ieņēmumu daļa, kas veidojas īstenojot ERAF projektu (ieņēmumi sadalīsies proporcionāli starp investīciju projektiem)

Jāņem vērā, ka visu pārēju projektu izmaksām ir jābūt juridiski attiecināmām un saistītām ar atbalstāmajām darbībām, pie tam projekts ir jāievieš vienlaikus ar ERAF projektu

MK noteikumu Nr.836 un citos normatīvajos aktos paredzētie īpašie nosacījumi

Izmaksu ieguvumu analīzes vienkāršošana

Eiropas Reģionālās attīstības fonda projektam izstrādā šādas izmaksu un ieguvumu analīzes sadaļas:

- ▣ finanšu analīze;
- ▣ risku analīze;
- ▣ alternatīvu analīze.

Projektos nav jāveic pilna izmaksu ieguvumu analīze

Finanšu analīzes sadaļas

Finanšu analīzē ietver šādas sadaļas:

- ▣ finansējuma likmes aprēķins saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. [1083/2006](#) 55.pantu
- ▣ tarifu aprēķins. Maksājumi par ūdenssaimniecības pakalpojumiem nav mazāki par diviem procentiem no mājssaimniecības ikmēneša vidējiem ieņēmumiem;
- ▣ darbības izdevumu un ieguvumu analīze. Analīzi sagatavo naudas plūsmas prognozes formā 30 gadu pārskata periodam. Pārskata perioda sākums ir gads, kad visi būvobjekti ir pieņemti ekspluatācijā;
- ▣ pamatlīdzekļu nolietojums. Pamatlīdzekļu kalpošanas laiks tiek noteikts, pamatojoties uz alternatīvu analīzi

Tarifi: minimālā sliekšņa skaidrojums

Metodiskie darba dokumenti 4. DARBA DOKUMENTS Metodiskie norādījumi izmaksu un ieguvumu analīzes veikšanai

- ▣ Maksas piemērošanas sistēma ir jābalsta uz reālo resursu patēriņu, un maksai ir jāsedz vismaz darbības un uzturēšanas izmaksas, kā arī būtiska aktīvu nolietojuma daļu.
- ▣ Jāparedz atbilstoša maksas struktūra, lai palielinātu projekta ieņēmumus pirms valsts subsīdijām, līdztekus ņemot vērā īstenojamības faktoru.

Tarifi: metodika un ietekmējošie faktori

Metodiskie norādījumi, ja pakalpojumus sniedz pašvaldība vai aģentūra Latvijas tiesību aktos nav paredzēti (pašvaldība vai tās aģentūra nav komersants Komerclikuma izpratnē).

Vienlaikus pastāv iespēja izmantot komersantu vajadzībām izstrādāto metodiku (www.sprk.gov.lv, "Sabiedrisko pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika pašvaldību regulējamās nozarēs")

Aizņēmumi var dažādi ietekmēt tarifus:

- ja finansējuma saņēmējs ir kapitālsabiedrība, bet visu līdzfinansējumu aizņēmuma veidā nodrošina pašvaldība, aizņēmums netiek iekļauts tarifos